

Fra: Kenneth Jarnit <kjt@telenor.dk>

Sendt: 6. juni 2024 08:03

Til: Søren Aagaard <SorAag@erst.dk>; Jakob Brøndum Madsen <JakBro@erst.dk>

Cc: Morten Petersen <men@telenor.dk>; Søren Johansen <SOJO@telenor.dk>

Emne: VS: Erhvervsstyrelsen søger brancheinput til forestående LRAIC-revision

Kære Søren og Jakob

Tak for muligheden for at afgive kvalitative inputs inden Erhvervsstyrelsen forventer at arbejdet med revision af eksisterende LRAIC-model vil skulle foregå i 2025.

- Traditionelt har der ved revideringer af LRAIC været to modsatrettede interesser i spil. På den ene side netejerne, der har stor interesse i at sikre nogle resultater, der giver mulighed for højest mulige engros-prissætning, og på den anden side tjenesteudbydere, der, omvendt, har interesse i at sikre, at resultaterne af en LRAIC-revision ikke giver anledning til en stigning i engros-prisniveauet. I start 00'erne var der én netværksejer, TDC, og en masse tjenesteudbydere, der i et længere forløb skulle være med til at sikre at alle relevante inputs og interesser blev afdækket og spillet ind mhp. at man til sidst kunne ende op med en fair prissætning, der både sikrede netejernes interesser, tjenesteudbydernes interesser og generelt sikrede fremme af konkurrencen i markedet. I 2024 er situationen markant ændret. Der er nu en masse forskellige netejere med interesse i højere LRAIC-priser, og med interesse i forbedrede muligheder for at prissætte adgangen til hvert deres net på et endnu højere niveau. Der er til gengæld markant færre uafhængige tjenesteudbydere i markedet, dvs. tjenesteudbydere der ikke er blevet købt af netejere. Af større tjenesteudbydere på fastnetmarkedet er der reelt kun Telenor og Fastspeed tilbage, mens resten er vertikalt integrerede aktører. Denne markante ændring i aktørbilledet vil også have den betydning, at ressourcerne brugt på at påvirke LRAIC i opadgående retning er mange gange større end de ressourcer som de uafhængige tjenesteudbydere har mulighed for at afsætte for at give indspil og påvirke LRAIC-revisionen i en mere rimelig retning. Med rimelig retning menes en retning der stadig kan give mulighed for konkurrence på bredbåndsmarkedet til gavn for forbrugerne.
- Det er på ovenstående baggrund af stor betydning, at Erhvervsstyrelsen nøje overvejer, hvordan LRAIC-revisionsprocessen gribes an. Det er herunder af altafgørende betydning, at man vælger konsulenter, der forstår det danske marked, forstår at forholde sig særdeles kritisk til netejernes inputs og som kan give et stærkt modspil ift. de inputs og indspil i øvrigt der kommer fra netejersiden. I sidste revisionsproces, gjorde Erhvervsstyrelsen brug af konsulenthuset Axon, og det viste sig at dette valg var skævt ift. kriterierne markedskendskab samt ift. at danne modvægt og udfordre de indkomne indspil fra netejersiden. Axon fremstod af flere årsager, som om de havde en markant bias mod Netejernes interesser og samlet set blev valget af Axon (samt forløbet af processen) desværre udslagsgivende ift. slutresultatet. Blandt andet blev tjenesteudbydernes betragtning om at LRAIC-prisniveauet nu var pumpet vel rigeligt over det niveau netejerne selv tidligere havde accepteret i kommercielle aftaler affærdiget med, at "netejerne ikke selv kender deres omkostninger godt nok". En sådan tilgang er nærmest katastrofal, og Telenor er bekendt med mindst én større netejer, der efter endt LRAIC-proces udtrykte stor overraskelse over at slutresultatet lå så markant over det kommercielt fastsatte niveau. Forventningen havde fra pågældende netejer været, at LRAIC ville resultere i lavere priser end de kommercielt fastsatte, og derfor var der klausuler i aftalen, der tog højde for denne forventede prisreduktion ved at sikre en indfasningsmodel, så de lavere LRAIC-priser først gradvist ville få effekt på den kommercielle aftale. Men LRAIC-resultaterne overraskede alle, og ikke mindst dem der havde en forestilling om at LRAIC

som prisfastsættelsesmetode var et værktøj beregnet på at fremme konkurrence. LRAIC-processen kørte af flere årsager af sporet i 2020, og de stigende wholesale-priser og deraf følgende stigende retail-priser har efterfølgende reduceret konkurrencen på bredbåndsmarkedet yderligere. Som sagt er der nu reelt kun to større uafhængige tjenesteudbydere til stede i markedet, og hvis ikke denne kritiske udvikling indgår i overvejelserne om, hvordan et evt. kommende LRAIC-revisionsarbejde skal tilrettelægges og styres, så er der ikke lang tid til at markedet alene består af vertikalt integrerede aktører.

- Det var tjenesteudbydernes fælles oplevelse ifm. den seneste LRAIC-proces i 2020, at den blev kørt med alt for meget ugenomsigtighed, fortrolighed, asymmetri, black box og generelt manglende modspil til netejerne. Den seneste proces var således forskellig fra de hidtidige 20 års tradition med transparens i LRAIC-sammenhæng, idet der i den seneste proces i vid udstrækning var tale om en i praksis lukket bilateral proces, hvor alene Erhvervsstyrelsen og de relevante netejere har haft indsigt i de input, der blev spillet ind i processen fra netejernes side. Tjenesteudbydere kunne reelt ikke følge, validere og udfordre de konkrete modelantagelser og inputs fra netejerne. Dette kulminerede i den afsluttende runde af LRAIC-modelleringsprocessen, hvor der fremkom nye markante ændringer til modellen og resultaterne, der har haft stor betydning for den endelige pris, uden at der var mulighed for høring. Dette må ikke ske igen. Det er vigtigt at tjenesteudbydere, de få tilbageværende i markedet, bliver inddraget i videst muligt omfang før og under en LRAIC-revisionsproces.
- **Overordnet vedr. Coax-nettet og LRAIC.** TDC's coax-net har i flere omgange været genstand for LRAIC-modellering, med vidt forskellige outputs. De forskellige outputs har dog det tilfælles, at de aldrig er kommet i brug i praksis, idet Erhvervsstyrelsen for dette produkt ikke har fundet det relevant at lade LRAIC være reference-rammen. Telenor har ikke set nogle fornuftige begrundelser for, hvorfor det ikke i forbindelse med prisfastsættelsen af coax er LRAIC, der er referenceprisen. Det synes ulogisk, at LRAIC alene er en passende reference i forhold til Fiber og kobber, mens coax i vid udstrækning prissættes frit af TDC. Erhvervsstyrelsen har ganske vist brugt rumlerille-argumentationen for at forsvare at coax med Erhvervsstyrelsens godkendelse er prissat markant højere end det LRAIC i sin tid lagde op til. Det er ærgerligt, idet en lavere prissætning på coax, kunne have været en driver for lavere priser i slutbrugermarkedet på både coax og fiber. LRAIC burde være udtryk for, og anvendes som, maksimalprisregulering, og der bør ikke gives en netejer mulighed for at fastlægge et prissætningsniveau, der så åbenlyst afviger fra de vilkår, der må forventes at være relevante referencepunkter ved en regulering.
- **Hastigheder og prisregulering.** Det er et ønske fra Telenors side, at der i forbindelse med en eventuel LRAIC-revision vil blive taget mere højde for hvilke produkter, der reelt udbydes på markedet, og at der er mulighed for en klar rød tråd mellem LRAIC-resultaterne og den efterfølgende udmøntning. Dette gælder eksempelvis fsva. de hastigheder der udbydes, hvor der bør være ekstra fokus på at LRAIC-outputs vil skulle kunne sikre mere rimelige rammer for den prissætning af de forskellige bredbåndshastigheder end det vi ser i markedet i dag. Det er helt essentielt, at en maksimalprisregulering udmønter sig i overensstemmelse med de reelle, underliggende omkostninger og omkostningsdrivere. I dag ser man markant differentiering på priserne på hastighederne ifm. udmøntning hos netejerne. Vi ønsker derfor at ERST spiller en aktiv rolle ift. selve udmøntningen af LRAIC-afgørelserne, således at der sikres en prissætning på de forskellige hastigheder, der bedre afspejler de underliggende omkostninger.

Med venlig hilsen // Kind Regards

Kenneth Gross Jarnit

Senior Regulatory Advisor

Regulatory, Governmental and Public Affairs

Telenor Danmark

+45 60503452

Frederikskaj 8

1780 København V

www.telenor.dk

[Facebook](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#)

